Цэна асобнаго нумэру 5 кап.

НАША НІВА

Выходзіць што тыдзень.

Адрэс рэдакціі і адміністраціі: Вільня, Завальная вуліца, д. № 7.

Цэна з перэсылкай і дастаўкай на 1 г. — 2 р. 50 к., на 6 мес. — 1 р. 25 к. на 3 м. — 65 к., на 1 мес. — 25 к. За граніцай: на 1 г. — 4 р., на 6 мес. — 2 р. 3 мес. — 1 р. Перамена адрэсу — 20 коп.

Абвесткі прыймаюцца на апошняй страніцы па 20 кап. за лінейку малымі літэрамі. Рукапісы і карэспандэнціі, прысланые у рэдакцію, павінны быць чытэльна напісаны с праўдзівай фаміліей і адрэсам таго, хто яе прысылае. Можна такжэ надпісаць прозвішчэ разам з фаміліей, хто не захочэ, каб была надрукавана праўдзівая фамілія. Адрэс і фамілія толькі для ведама рэдакціі. Рукапісы аўторам не вертаюцпа назад.

Год VIII. 4 студня 1913 г. №. 1.

3х месячные
курсы для кантралероў пры малочнай гаспадарцы

устраівае Віленскае Сельска-Гаспадарскае Таварыство у дварэ Кена Ягомсці п. Славінскаго (Ст. Кена Л. Р. ж. д.).

Пачатка 16 студня 1913 г.

Плата за навуку разам с харчамі 75 рублёў.

Просьбы аб прыняцьці на курсы трэба падаваць у С.-Г. Таварыство (Вільня, Завальня 9) *да 15 студня г. году*, там-жэ можна падробна даведацца аб курсах.

З Новым Годам!

З Новым Годам, край мой родны!
Прывітаньне шлю табе,
Шлю з далекае краіны,
Дзе так сумна мне.

Толькі ўспомніў цябе, краю,
Я у чужыне —
І забілось сэрцэ моцна,
Радасна ва мне, —

Што прачхнулася старонка,
Змрок дзе панаваў,
Што народ заварушыўся,
Голас свой падаў...

Хай жэ й далі йдуць грамадай
Сейбіты тваe
І кідаюць жменяй шчырай
Зерняты свае!

Хай насеньне ў Новым Годзе
Дасьць свой моцны плён;
Хай ўзрастае край мой родны,
Хай красуе ён!

Вось і ўсе мае жычэньня,
Што я шлю табе,
Шлю з далёкае краіны,
Дзе так сумна мне.

Я. Журба.

395635

Centr. Biblioteka

На Новы Год.

Ешчэ адзін год мінуў. Ешчэ адзін крок наперад зрабіло сусьветнае жыцьцё.

Бытцым шырокая і быстрая рэка, плыве жыцьцё государствоў і народоў. Плыве яна ад невядомых часоў, і вікнуць у ёй гады і сталецьця, як каплі вады. Усё шырэй і шырэй разліваецца яна й імчыцца ад Мінуўшчыны к далёкай Будучыне...

...Былі часы, калі людзі жылі, як зьвеpы ў лесах. Жылі вольна,— але кожын быў вораг другому, бытцым воўк—воўку.

Дужэйшые перэмагалі слабейшых. Прымушалі служыць сабе. Сталі жыць чужой працай.

Памалу з роду. племені узрасталі народы. Але раздзел той на пануючых і слуг трываў і далей Раздзел на багатых і бедных, на сытых і галодных астаўся да нашых дзён.

Той, хто стаяў на версе, меў усё, чаго душа жадала. Навукі, хараство сьвету, дабыча разуму і працы рук чэлавечых—усё мог дастаць. А мільёнам гаротнікоў сьвет клінам зышоўся ў курных хатах...

Гэтак вякі праходзілі, вымiралі старые пакаленьня, нарасталі новые.

Усё зменялося. Пачало зменяцца і жыцьцё народоў.

Усё болей і болей людзей карыстае з сьвету навукі, што ўсім роўна павінна сьвяціць, як сонейка яснае. Парваліся путы няволі. Атчыніліся дзьверы на вольны прастор, і кожын може перaступіць парог—да новаго жыцьця, хто мае сілу.

Ня сілу кулака: такая сіла німа ведама куды можэ папхнуць цёмнаго чэлавека. Патрэбна сіла культуры, сіла экономічная.

Шырокая прасьвета падымае культуру народу. Развіцьце нацiональнай душы, ўсіх асобнасьцей яе, роднай мовы, духоўнай творчасьці —гэта аснова культуры.

Супольная, грамадзская праца дзеля супольнай карысьці—вось школа, каторая навучыць народ, як стварыць себе лепшае жыцьцё, як вызваліцца з адвечнай бяды і збудаваць моцны экономічны фундамэнт.

Народ, каторы здолее зрабіць гэта, дачэкаецца светлай будучыны Па гэткай дарозі павінны ісці і мы, беларусы. Тады нашэ жыцьцё зліецца с тэй вялікай і магутнай рэкой, што прыймае ў сябе жыццё ўсіх людзей і народоў.

Куды занясе яна нас?

Мы верым—і гэту веру разам з намі мае ўвесь сьвет, што сусьветнае жыцьцё год за годам прыбліжаецца да тае мэты, дзе будзе канец усім мукам, крыўдам і зьдзеку чэлавека над чэлавекам. І с пачаткам Новаго Году клічэм усіх нашых братоў да вялікай, сьвятой працы ўсенароднай: злучыўшыся ў адну моцную сямью, падаўшы адзін аднаму руку, к свабодзі, роўнасьці і знаньню мы працярэбім сябе сьлед, і будзе ўнукоў паваньне там, гдзе сягоньня плачэ дзед!..

А—н—а,

Вайна.

Мінуўшые тыдні быў спакой у міжнародной палітыцы, але спакой цяжкі, як хмара, заступіўшая сонцэ, ад каторай можна усяго спадзевацца. Больш двох тыднёў мінула с тэй пары, як зьехаліся прэдстаўнікі ваюючых дзержаў у Лондон рабіць згоду, і туркі ужо тры разы пасьпелі перэрваць перэгаворы, бытцым для новых інструкцій ад свайго правіцельства. З гэтаго ясна відаць, што туркі сумысьля цягнуць, каб скарыстаць с часу. Ад самаго пачатку яны на разные лады адцягівалі апошняе слово і не казалі сваіх варункоў згоды, а пасьля паставілі гэткіе варункі згоды, што Адрыанопаль, катораго боўгары дагэтуль не ўзялі, ўся старонка каля Адрыанополя, Македонія і Эгейскіе астравы павінны астацца пры турках. Туркі цягнуць дзеля-таго каб, ваенным палажэньнем на Балканах і на моры, дакучыць вялікім дзержавам, каторые ад гэтаго маюць аграмадные страты у гандлі, ды каб тые дзержавы прымусілі ваюючые староны пагадзіцца,— тады Турція, ведама, скарыстае на гэтым. Турція кажэ, што Адрыанопаль трэба пакінуць ей дзеля таго, што там ёсць многа турэцкіх сьвятынь, а крэпасць яна гатова збурыць.

З другога боку Турція хочэ зрабіць Албанію незалежным гасударствам. Албанія—гэта маленькі акравачэк зямлі каля Адрыатычнаго мора, і народу там жыве не шмат, куды менш як у аднэй, хоць каторай, расейскай губэрні. Гэту старонку сэрбы і чорнагорцы хочуць падзяліць між сабой, але туркі, не згаджаюцца уступіць другім. Справа паcтаўлена Турцией, як той казаў так: „калі сам не гам,—то й табе не дам“.

Адным словам, можна сказаць,

За сталом.

(*З расказу «Новая Земля»*).

— Ну, небажаты, будзем сьнедаць;
У людзей садзяцца ўжо абедаць.
Нясі там, маці, што ёсць ў печы.
За стол малы, за стол старэчы! —
Гаворыць дзядзька, сам седае
І стол абрусам засьцілае.
Паміж двух лаў, пад абразамі
Туліўся стол з двумя кастрамі
Аладак грэцкіх, як пампушэк
Ды хлеба з зайчыка краюшэк.
А бацька з дзядзькам, як старые,
Мейста займалі канцавые,
Бо ў кут старым трудней залезьці,
А на пачэсным гэтым мейці
Садзіўся госць і то ня кожэн;
А як цяпер кут быў парожэн,
То там Алесь прымайстраваўся,
Сядзеў на кукішках, гайдаўся.
Між ім і бацькам Костусь ўсеўся;
Аладак ён даўно наеўся,
Цяпер відэльцам біў ў аладку
Ды штурхаў бацьку пад лапатку.
А Уладзя сеў у дзядзькі з боку...
Дзяцей, як тых снапкоў на току!
Сямейка, праўда, не малая:
Чатэры хлопцы, тры дзеўчаці
Ды бацька з дзядзькам, трэця маці,
І кожэн мейсцэ сваё мае!
Тым часам маці даставала
Чыгунчык с печы, ложку брала
І верэшчаку налівала;
А за сталом ўжо рыхтаваліcь:
Кускі аладак адрывалі
І на відэльцы іх ўздзевалі,
На міску дружна накідалiсь
Тагды ўсё ў хаці замаўкала,
Гаворка ўсякая сьціхала,
І толькі чаўк адзін губамі
Ды зрэдка скрыганьне зубамі
Па хаці глуха расплываліcь,
Як бы тут хвалі разбіваліcь.
Малые - Наста, Юзік, Ганна
Асобна елі пастаянна.
Парадку дзеці не трымалі,
Дык іх ніколі не сьціскалі,
Абы насоў не разбівалі.
Так, Юзік пальцам тыкаў ў страву
І верэшчакай мазаў лаву,
Пакуль ў злосць сёстры не ўступалі
І за лоб брата не цягалі.
Тагды іх згода прападала:
Між імі бойка вынікала,
А тут і лыжкі шлі у дзела.
Не раз лабаціна трупцела
У сястрычэк—Насты ці Ганулі.
А сёстры Юзіка цягнулі
За вушы з двух бакоў і білі,
Але іх старшые мірылі.
— «Ну, пацалуйцесь, ці што, з браткам!»
І ўсё зноў шло сваім парадкам.
А за сталом маўчком сядзелі;
Там хлопцы гыркацца ня сьмелі.
А як што часам вынікала,
То бацька кідаў так, бывала,
На хлопцоў погляд выразьліва,
Што тые ў лаву баязьліва
Трахà са страху не ўпаўзалі,
Бо гэты погляд добра знали;
Там і сягоньня, як заўсюды,
Макалі ўсё з аднэй пасуды
І елі дружна не дрэмалі,
Нарэшці ўсе па скварцы брали,
Як верашчака ў дно спадала,
То маці есьці пакідала,
Дый шла ў камору, дзе стаяла
Чарпка з творагам, сьметанай,
Ужо раней загатаванай.
За ею хлопцы адставалі
І бацьку з дзядзькам пакідалі
Адных над міскай завіхацца.
Мужчыны бралі па аладцы
І аж пацелі, небаракі,
З аладкі дзядзька рабіў трубку,
Каб лепш здаволіць сваю губку
І больш зачэрпнуць верашчакі.
А бацька браў блінцом спавагу —
На дзядзьку трохі меў увагу,
Бо дзядзька правіў гаспадарку,
Рабіў за двух; на сваім карку
Цягнуў ярэмцэ хлебароба,—
Ну, словам, ў хаці ён—асоба!
А аставалась ў мiсцы скварка,
Была між імі чуць не сварка,
— Бяры, Антось!—я памакаўся;
Бяры, брат, ты больш цягаўся! —
І спорку тым яны канчалі,
Што гэту скварку разрэзалі.
Другая міска спаражнялась,—
Семмя памалу адсыпалась.
Наўперад дзеці адставалі,
Павольней скiвіцы жэвалі,
Крышылі страву, як нарокам.
От бацька кідае відэльцы,
Рукой шаруе па камзэльцы,
На абразы ўскідае вокам
І шэптам хрысціцца набожна;
Тым часам міска і парожна,
Ужо маці лыжкі пазбірала,
Вадой гарачай паласкала,
А дзядзька сеў курыць на ўслоні.
Злажыўшы шчыльненька далоні,
Міхась сядзеў, не варушыўся,
Як бы ён ў думкі углыбіўся
Ды маці з дзядзькам добра знали,
Што тые думкі азначалі.
А азначалі яны тое,
Што лесьніка жыцьцё ліхое,
І Міхасю яно агідла,
А служба гэта так абрыдла,
Што дня-б тут болей не астаўся;
Лясьнічы - гад: слатой чэпляўся!
Служы, гасай ты, як сабака;
За ўсё адна табе падзяка.
Пан твой інтэрас не збароніць.
Ось правініся—збэсьціць, злае,
Рукой пад носам намахае,
Ды к чорту матары пагоніць.
Даўно ўжо бацька жыў думою —
Разжыцца ўласнаю зямлёю
І не належыць ні да кога,
Не знаць начальства ніякога.
І калі бацька каго стрэне,
Дык не прапусць ўжо здарэня
Спытаць, праведаць аб зямліцы:
Дзе прадаецца, як багата,
Якіе выгады там, плата,
Як блізка рэчка, ці крыніцы.
Чым служба больш надаедала,
Тым дужэй бацьку прыцягала
Свая зямелька, свая хата,
Прытулак свой, куточэк ўласны.
Такі быў мілы ён і красны,
Што ў ім ўжо бацька жыў душою,
Ня чуў там ўласьці над сабою,
Апроч аднэй, зямельнай ўласьці.
Завёў бы там прылады, снасьці,
Ды жыў бы панам, а ня гнуўся —
Шырока б там ён разгарнуўся.

што справа з балканской вайной ізноў стаіць войстра і ўсяго можна спадзевацца ня толькі для ваючых старон, але і для Эўропы, бо за плечамі адпэй і другой ваюючай стараны стаяць вялікіе дзержавы, каторые зацікаўлены дзялідзьбой ваеннай дабычы.

Поруч з гэтым нельга не звярнуць увагу на сваркі паміж Румыніей і Боўгарыей. Румынія жадае, каб баўгары адступілі ей вялікі кавалак сваей зямлі за тое, што Румынія сядзела ціха калі яны бралі турэцкую. Боўгарыя на гэта ніколі ня згодзіцца.

І вось, хоць яно і спакойна, здаецца, і больш нічога, як толькі дзялідзьба,—але ад дзялідзьбы да сваркі, а ад сваркі і да загрудак і ў родных братоў нідалёчка, а ўжо пагатоў таго паміж „добрымі“ суседзямі, у каторых змобілізаванае войска стаіць на пагатові Дык спакойна у міжнароднай палітыцы, але гэта цяжкі спакой, бытцым перад навальніцай.

Кудой дарога?

Наша мэта адрадзіць вашу культуру, нашу мову, наш народ; — гэта кожны з нашых чытачоў ведае, але кудой дарога? Вось-жэ, ідучы да адраджэньня усяго беларускаго народу і яго культуры, павінен кожны з нас падняцца да шырокаго культурнаго жыцьця душой і целам. Кожны беларус з асобна гэта часць нашаго народу, і з гэтых асобных часцей складаецца народ.

Беларускі народ, як і кожная жывая істота, як кожны іншы народ, можэ развівацца, можэ разрастацца, красаваць, але гэтак сама можэ і выраджацца, слабець. гібець і марнець паволі. Быў час калі беларускі народ развіваўся і красаваў, але краскі памарозілі марозы. Сумна. Але калі хто гібее, то гібее не без прычыны. Прычына унадку нашаго ў тым, што калісь нашы краскі, нашу інтэлігенцію за марозілі марозы і змялі віхры. І цяпер прыйшоў час ізноў нам выдаць свае краскі. С каранеў, с пня нашаго пашлі сокі ў верх: наша весна прыйшла, народ пачаў будзіцца з векавечнаго сну ібяздольля. На нас і на ўсіх, хто жыве ў часе вясны народу. ляжыць вялікі атказ перад гісторыей, перад патомнымі пакаленьнямі нашымі. Ці нашы дзеці і ўнукі кінуць на нашы магілы камень, ці с пашанай будуць памінаць нашэ імя,—ад нас гэта цяпер залежыць.

Кінуць на нашу магілу камень, калі мы у гэткі важны момэнт будзем пуста праводзіць жыцьцё, за пустымі гутаркамі, забавамі і леньню; пашануюць, калі мы возьмемся за працу найперш над сабой, а пасьля над нашымі братамі.

Сябры-таварышы! Усе, хто працёр вочы, хто маець у душы іскарку. Божу, любоў да праўды і народу, ды цьвёрдую веру ў панаваньне праўды, хто хочэ даведацца, пазнаць, як што было, як што ёсць і як быць павінна, бярэцеся дружна да працы! Ніхай у кожнай ваколіцы, дзе ёсць два-тры чытачы «Нашай Нівы», яны разам, памагаюць адзін аднаму, працуюць над тым, каб узраслі у кожным куточку сьветлые, шчырые, справядлівые людзі, каб зрадзілася крэпкая, мужыцкая інтэлігенція, каторая павінна быць суцэльнай, ня гледзячы на тое, ці іншые з іх будуць мужыкамі-хлебаробамі, ці адвакатамі, ці вучыцелямі, ці фэльчэрамі, ці дактарамі,—бо ўсе мы браты, дзеці аднэй зямлі, аднаго роду, аднаго племені і усе павінны працаваць дзеля лепшай будучыны роднай старонкі.

Падаючые ў нашы беларускіе сэрцы, зёрны асьветы і культуры знайдуць сьвежую, ураджайную глебу і дадуць багатае жніво. Беларуская культура, як пасеў на чыстай сьвежай ніве, закрасуе багатымі красками. Закрасуе народ беларускі на сваей спрадвечнай зямельцы зробіцца дужым і паважаным у сямьі славянскай.

Але каб проста да сваей мэты іcьці, трэба ведаць дарогу. Калі мы знойдзем гэту дарогу тады ужо лягчэй пойдзе работа над асьветай самых нас і нашых братоў. Вось-жэ гэтай дарогай для нас павінна быць грамадзянская праца.

В т.

Аб усім па троху.

Таварыство «Просьвіта»..

Украінцы, ці як іншые называюць «хахлы», народ дужа блізкі па мове і па гістарычнай долі з беларусамі. У іх, як і у нас увесь баярскі стан перайшоў часьцю на старану палякоў, часьцю на старану расейцоў, а народ пакінуты сам сабе ня здолеў працаваць над развіццем сваім і занепаў. Толькі нацiональнае адраджэньe у іх пачалося шмат раней чым у нас. Гэтак таварыство «Просьвіта» (па нашаму асьвета) заложэна было 1868 гаду у Львові (у Аўстрыі: часць украіны знаходзіцца пад Аўстрыей) і гэтае таварыство пачало зразу шчыра працаваць над асьветай і экономічным падняцьцем свайго народу. Так што цяпер яно мае 74 аддзелы у розных гарадах, 2468 народных чыталень, 540 крам, 339 пазычкова ашчадных касс, 140 тысяч членоў. Таварыство мае сельска-гаспадарскую і агродніцкую школу, школу для гаспадынь, тарговую школу, бібліотэку і пазычальню кніжэк у Львові; аплачывае 43 хлопцам навуку, закладае курсы для не пісьменных, тарговые і гаспадарскіе курсы, а гэтаго году маніцца устоіць народны унівэрсытэт.

Сьмерць за опій.

Кітайскае правіцельство пачало рупіцца, каб як небудзь прыпыніць у Кітаі курэньне опію. Опій курацЬ, у Кітаі, так сама, як пьяніцы пьюць у нас гарэлку, на тое, каб адурыць сябе. Тэк сама, як наш пьяніца, і кітаец, што курыць опій памалу траціць здароўе, дурнее і бяднее. Даўней правіцельство кітайскае пазваляло прадаваць опій усюды дзеля таго, каб мець даход з акцызу. Цяпер-жэ прызнаўшы вялікую шкоду, якая народу дзеецца ад курэньня опія, правіцельство пачало караць сьмерцьцю тых, што кураць опій і тых, што прадаюць. У аднэй правінціі ужо колькі чэлавек пакаралі сьмерьцю за опій.

З Беларусі і Літвы.

Вільня. Губэрнатар загадаў разлічыць усіх дворнікоў, каторые ня вельмі добра знаюць расейскую мову.

= Арэштавалі трох казакоў, каторые аграбілі пекарню і забілі прыказчыка.

= 27 чысла, сьнежя месяца, адбылася вечарынка на карысць вольнаго-пажарнаго таварыства на каторай ігралі тры камэдзіі: па расейску, па беларуску і па польску. Па беларуску ігралі камэдзію „Міхалка“. Вечарынка удалася, бо народу сабралося шмат.

= Адбылося гадавое агульнае сабраньне Беларускаго музыкальна-драматычнаго Кружка. У члены рады старшын на 1913 год выбралі п.п. Даніловіча, Будзько, Бурбіса, Ластоўскаго, Краскоўскаго, Осмолоўскаго, Родзевіча, Глеба, Луцкевіча, Бычкоўскаго, Шыдло, Кліма. Кандыдатамі у раду старшын выбралі п. п. Уласова, Ротасэпа, Паўлова, Друшчыца. У кантрольную камісію п. п. Прозорова, Лапіна, Ромэра. На заседаньні старшын 30 сьнежня выбіралі маршалка (прэдседацеля) і павінных (должностных) асоб. За маршалка выбралі п. Даніловіча, за таварыша п. Ластоўскаго, за кассіера п. Будзько, за сэкрэтара п. Родзевіча.

Апрача гэтаго на сабраньні рады старшын выбралі тры камісіі: гаспадарскую, драматычную і музыкальную. У гаспадарскую камісію выбралі: п. Бонч-Осмолоўскаго, п. Кліма, п. І. Луцкевіча, п. Глеба, п. Будзько, п. Бычкоўскаго; у драматычную камісію выбралі п. Бурбіса, п. Родзевіча, п. Ластоўскаго, п. Краскоўскаго; у музыкальную камісію выбралі п. Шыдло, п. Ротасэпа (як сьвядомую асобу), п. Бурбіса, п. Будзько.

= 31 сьнежня Беларускі музыкальна-драматычны кружок у часовай сваей кватэры (Георгіеўскі № 4, кв. 10) спраўляў спатканьне Новаго Году. Новы Год Беларускі Кружок спатыкаў вясёла пры музыцы, песьнях і танцах. Забаўляліся да 4 гадзіны раніцы.

Мінск. Дзіўна складаецца у Мінску передвыборная кампанія выбороў у гарадзскую думу.

За цёплые мейсцы, не за карысць для гораду, пасьварыліся нідаўные сябры: галава гораду і юрысконсульт гарадзкі п. Амброшкевіч. Кажуць, што бытцым гарадзкі галава шэпярнуў нешта газэтам аб адным факце з дзеяцельнасьці п. Амброшкевіча, каторы па аднэй і тэй-жэ справе домаўласьніка Левіна—аб нарушэньні страіцельнаго устава, у думе быў «проціў», а ужо на судзе стануў „за“ Левіна. Гэты паступак Амр—ча гарадзкі галава хочэ падаць на разгляд думы, разлічаючы, што яму удасцца высунуць Амброшкевіча і паставіць на яго мейсцо адваката П—каго. Амб—ч у свой чарод працуе і аткрыў патайную перадвыборную штаб-кватэру, дзе сярод вядомай часьці гласных вядзе кампанію проці гарадзкога галавы. Апрача гэтаго забалаціраваный на прошлых гарадзкіх выбарах старадумскі дзейца, вялікі «знаток» гарадзкой справы п. Пек—рскій, наровючы папасьці у члены управы, пачаў праз некаторых гласных і чорнасоценца Вік—лова (верхавода істінна рускіх арганізацій), бадай напрасные пе эгаворы са сваімі праціўнікамі, акраіннымі гласнымі спадзеючыся, гэткім парадкам зрабіць акраінны вінагрэт-блок, людзям на уцеху, а сабе на карысць.

У гэтым часе патія культурна-прогрэсіўная не глядзя на «хржонстоўшчыну», „амброкевічэўшчыну“ і патугі ніжне ляхоўскаго п. Пек—скаго, безустанку працуе сярод шырокіх кругоў мінчан.

= У чорнасоценных мінскіх кругах вялікая радасць с прычыны, што доўгалетні верхавод мейсцоваго патрыотызму, за казённые грошы, выхрэст Мэндэль Шоффер пакінуў іх організаціі. Еп. Мітрофан думае, што яму цяпер удасцца злучыць усіх манархістоў пад сваей камандай. Мае хутка адбыцца з гэтай прычыны чорнасоценнае сабраньне, але нет ведама ці удасцца што зрабіць, бо мёртвае павінна з вадой сплысці.

= Адбыліся выбары павінных

І бацька ў вольные часіны
Разсказваў дома ўсе навіны
І чуткі ўсе на шчот зямелькі.
Так і сягоньня, ў час нядзелькі,
Атдаўся бацька светлым марам.
І вёў размову с такім жарам
Што бацьку ў хаці ўсе да званьня,
Як бы ксендза за тым казаньнем,
Так шчыра слухалі, ўздыхалі,
Што нос абцерці забывалі
— Пытаўся я ў людзей сягоньня
На шчот зямлі каля Заблоньня,—
Так бацька мову расчынае
І вочы весела ўскідае
На ўсіх, хто толькі быў у хаці:
— Там агароды — чуеш, маці?
(Ен гэтым жонку падкупляе)
Так ураджайны і багаты
І блізка, тут-жэ каля хаты.
Сама земля бяз гною тлуста,
І надта родзіцца капуста:
З вядро галоўка вырастае!
С трох коп кадушку накладаюць!
А мак! а рэпа! моркоў, брушка!
Як на дражджах расце пятрушка...
І рэчка ёсць. А рыбы, рыбы! —
Пад дзядзьку бацька падьеў міну:
— Лаві ліны і еш саміну.
От дзе, Антось брат, ты пазнаў бы!
Самы жывуць там, як целяты,—
А дзядзька быў рыбак заўзяты;
Рыбак ў ім зразу абудзіўся:
Як сонцэ, твар яго сьвяціўся
І ад давольных ціхіх сьмехоў
Чуць не да вуха вус заехаў.
— Ну, ўсе выгоды каля бока!
Зямлі ўсяго там тры валокі,—
Распісваў бацька з жарам далей:
— А чорны грунт — дванадцаць цалёў!
Жыта там родзяцца на дзіва:
Як едзеш між хлябоў вясною,
У іх конь хаваецца з дугою,
А з ячмянёў вары хоць піва,
Грэчка, аўсы растуць, як лозы;
Ня то, што ў нас: адны занозы
Пад кці ты панаганяеш,
Пакуль дзьве жмені нажынаеш.
І ўся земля ў адным абрубу,
І лес там ёсць, найболей дубу,
А дуб расьце на добрай глебі,
Не клапаціўся-б там аб хлебі.
Адкуль ні глянь, дык ўсё ўпадобна:
Перш-на-перш жыў бы там асобна,
А не ў галдзе і ў страшным сьціску
І лбоў ня білі бы за міску,
Як гэта робіцца ў народзе, —
Там зможэш быць з суседзьмі ў згодзе.
Другое дзела—воласць блізка,
Дзе школка ёсць, а дзецям трэба
Даўно навука і вучэба,
А то растуць на лес, от, глядзя;
Зірві-тко дуб які ўжо Уладзя!
На зэдлі Уладзя схісянуўся,
Алесю хітра усьміхнуўся.
— Ну, а я, тата, ці вялікі? —
Спытаў Алесь. — Ты? салапяка!
Нос абатры йдзі, раззевяка!
Усё грае носам, бы музыкі
У цябе там ў носі завяліся.
Вазьмі анучу, абатрыся! —
Алесь не рад быў, што пытаўся
У кут ён борздзенька хаваўся,
А бацька моўкне і чэкае,
Што скажуць дзядзька, або маці —
І ціха стала ўраз у хаці —
Чутно, як муха пралетае.
— Пасада, кажэж, вельмі ўдатна,
Усяго там родзіцца аж надта,
Чам-ж яе там не купляюць?
На нас, ці што, яны чэкаюць? —
Пытае маці:—каб такая
Была земля гэтак прыўдала,
Яна-б дагэтуль не гуляла.
Або аб ёй ніхто не знае?
Ці тые людзі ўсе паснулі,
Земля каторым трэба пільна?
Ох, каб была яна прыхільна,
Яе даўно-б ўжо прыгарнулі,—
— Чэкаць ня будзе—расхватаюць,
Бо людзі скора прачуваюць —
Уступіўся бацька: — не згуляе:—
— А пэўна! — дзядзька падцьверджае:
— Пакуль ешчэ не апыталі —
Ня скора выпытаць з-за далі;
Цяпер жэ лета, час рабочы:
Не надта знайдзецца ахвочы
Хадзіць, выпытываць. спраўляцца,
А вось, дай людзям ухадзіцца: —
Земля, нябось, не застаіцца —
Як бачыш вочы разгарацца! —
— Ды як яно ўжо не было-б там,—
Зноў кажэ бацька:—а пад плотам,
Зямлю купіўшы, не валяўся-б,
Ды як бы жыў ешчэ: не знаўся-б
Ні с панскай ласкай, ні с панамі,
Жылі-б сабе гаспадарамі.
А што за шчасьце тут? спытаем:
Які прыбытак мы тут маем?
Вуглы падперты пірагамі?
Што грыб падымеш тут часамі?
За ўсе іх гоцаву, з грыбамі!
Жывеш, ліпіш, як на калу ты,
І ногі й рукі ўдзеты ў путы,
А дзьмухне вецер, і ўсё бухне,
І ўся заслуга твая рухне!
І дзе дзевацца? пакутуеш,
А век на службі не зьвякуеш.
І зноў ўсе ў хаці замаўкалі,
І думкі кожнаго займалі
Аб тым, што тут жывеш да часу,
Жывеш сяк так пакуль жывецца;
Калі ж нібудзь, а давядзецца
Шукаць свайго хлебка і квасу.
А дзеці бегалі гулялі —
Іх тые думкі не займалі.

Якуб Колас.

Мінскі астрог,
10—20 сьнежня 1911 г.

(должностных) асоб у мешчанскую управу. Выбраны: прэдседацелем чорнасоценец. без віякай эдукацыі, членам управы ад хрысьціян Шацілло (звозчык), членам ад жыдоў Дворкінд (чэлавек шофэроўскаго палёту), зборшчыкам падаткоў Стаяноўскій (шавец).

= Член Гас. Думы ад Мінскай губэрні Сорнев, падняў справу пе рад лекарскім атдзелам губэрнскаго праўленьня, каб прызналі яго (48 летняго здараўяка) хвовым, ва права браць пэнсію паветоваго прэдвадзіцеля дваранства.

Прызналі хворым: «бедны» дэпутат Гас. Думы, Сорвёв, будзе цяпер пэнсіонерам.

Мікола Камароўскі.

В. Каланіца, Мінскага пав. Хоць адгэтуль да Мінска цэлых тры мілі, але цяга да яго аграмадная; з нашай вёскі, можна сказаць, кожын гаспадар мусіць хоць раз на тыдзень зьездзіць у горадъ, а шмат хто езьдзіць ды ходзіць па два, па тры разы. I каб то прычына якая была, а то от проста так марнуе чэлавек час сабе і каню. Прымерам, мае баба дзесяткі з два яец, або у каго якая капа сена залежылася — трэба канечне у першы торговы дзень у Мінск цягнуць, а не -каб пачэкаць, ды чаго больш сабраць, каб хаця ехаць было дзеля чаго. Звосені усё збожжа і сена перэцягаецца у Мінск, а ужо ад Каляд сядзяць нашые селяне на аднэй бульбачцы нішчымнай, а згаладалая скаціна і саломе рада Ну, дык пэўне, скажэце вы, яны грошы маюць: усё прадаюць, прадаюць, а самі адну бульбу ядуць. Дзе там! Хто гэта з Мінску выедзе разы са два не пасьнеудаўшы, ды не застанавіўшыся каля манапольні, што у Пяресьпі. I прывозяць дамоў, прадаўшы можэ апошнюю кароўку, добра, калі палавіну, ці трэйцюю частку грошы, а то часта так бывае, што ужо на другі дзень прывозе каняка свайго гаспадара дамоў, а грошы пры ім — як ні было. У маладзежы грошы йшчэ хутчэй вылетаюць: што непрапітае застанецца, дык на прыборы уселякіе пойдзе. Трэба-ж цяперашнім часам хлапцу-паліто, „кастюн", галятэрэя, дзяўчыні — так сама усё крамнаё; свойскага вырабу апратку у насъ і на работу ў будні дзень стыдаюцца іншые надзець. Рэшту грошы і у маладых і у старых зьядуць свае вясковые шынкі, каторые святым днём таргуюць нічым ня горэй ад мінскіх піўных. Разбэсьціўшыся гэтак у горадзі ды ў сябе на вёсцы, ідуць „выдатнейшые" с хлапцоў нагнаць «эдукацію», у Мінск, у „басякі", на лёгкі хлеб, на вясёлае жыцьцё. Выучыўшыся акуратне, зьяўляюцца яны пасьля часам ізноў у вёску: злучыўшыся с хэўрай сабе падобных пачынаюць дзействаваць. Некольні год назад засудзілі у катаргу аднаго ступэйшых селян, за тое, што разам с хэўраю «басякоў» напаўшы у начы на кабеціну — «амэрыканку», вымагаў ад яе, каб атдала усе свае грошы, а іначӓй гразіўся забіць і ўжо нож ля горла дзержаў — і гэта такі чэлавек, што на яго і падумаць ніхто нямог: граматны, царкоўны папячыцель, не пьяніца і саўсім нябедны гаспадар.

Як я паляджу на гэты цёнглы рух у Мінск і з Мінска, здавацца мне пачынае, што наша ваколіца уся, як вяліка, перэбіраецца у горад на заўсёднае жыхарства. I мусіць тыкі гэтак і будзе некалі, нізадоўга нават. Разарэньне селянскага багацьця ідзе хуткаю ступою наперад і нішто дагэтуль не зьявілося такое, штоб магло яго спыніць. Скончыцца тым, што большая частка цяперашніх гаспадароў і на праўду перэбярэцца у горад павялічыўшы сабою массы гарадзкой беднаты, а можэ й багачоў. Як бы там ні было, але, што пэўна — цяга да гораду зьменшацца ня будзе, а ўвесь час будзе расьці. З гэтаго павінны скарыстаць мінчукі беларусы ды усе на агул сумленые грамадзкіе дзеяцелі. Яны павінны зрабіць так, каб ня толькі гарэлкаю ды селядцамі частаваў Мінск сваіх заўсёдных гасьцей, але і карыснай духоўнай стравай, каб у вёску не басякоў ён высылаў, а сьведамых грамадзян, што быліб прымерам і навукай для ўсіх.

А. С.

М Капыль (Мінск. губ. Слуцкаго пав.) Вось урэшці справа з будовай вучылішча у нас наладзілася; і то наладзілася так, як не спадзеваліся і самі Капыляне

Праз доўгі час прасілі і прасілі яны падмогі ў земстве хацяб тысячоў 2—3, а тым часам цяпер атрымалі ажно 12 тыс. Гэтакім парадкам увесь капітал на будову вучылішча узрос да 20 тыс., што пазволіць пабудаваць пекную школу.

Поруч з гэтым, тое самае земства маніцца наняць ветэрынарнаго фэльчэра (фэльчэра для жывёлы), плацячы яму по 30 руб. у месяц.

= Канчаецца стары год і шынкары нашы пачалі кратацца, каб як найхутчэй пабраць новые патэнты.

А дзеля таго, што ня ўсе яны маюць правы на гэтые патэнты, дык зьвертаюцца да нашых мешчан. а тым і на руку: гэткім падстаўным управіцелям трахціроў хіба ня будзе недахвату ні ў піве, ні ў гарэліцы...

— Ад спасаўкі ў нас імжыць, дый імжыць: то дождж, то сьнег. Бездарожжэ страшэннае; цэны на ўсё паднімаюцца з дня на дзень. Хоць лес нідалёка і дровы там ёсць гатовые, але давязьці іх нельга. а тут у печы паліць-жэ трэба, дык нашы Капыляне смаляць чым попала, а найбольш у атвеце платы. Паравы млын стаіць, бо німа чым паліць.

= Дрэнна, зусім дрэнна у нас і з дохтарскай помаччу. На вялізарны абшар ёсць толькі адзіна земская шпіталь, дзе працуюць усяго адзін бальніца, акушэрка і два фэльчары; а хворых што дня — соткі! Дзе-ж тут змога акуратна абгледзіць і дагадзіць усім?

Цішка Гартны.

В. Бухаўшчынкі, Мінск. губ. Слуцкаго пав. За простага селяніна з вёскі выйшла сваім адумам замуж, уцёкшы ад бацькоў, адна паненкадваранка. Разгневаные бацькі адракліся дачкі, забываючыся, відаць, што нашы пра-пра-прадзеды — Адам і Эва былі аднаго стану і што душы людзкіе ўсе роўные.

Несьвіж Мінск. губ. Слуцк. пав. Гадоў 19 таму, адзін тутэйшы мешчанін ажаніўся. Небагатая гэта была пара, але жылі складна. Сперша муж служыў пры канцэлярыі князя Радзівіла, пасля прабаваў шчасьця: у Амэрыцы, але адтуль праз поўгада вярнуўся і ізноў убіўся на службу да князя. Летась жонка захварэла на сухоты і памерла, пакінуўшы беднаму мужу пяцёра дзетак, с каторых найстаршаму было 15, а малодшаму дзіцяці 2 гадкі. Бедак уздумаў ажаніцца другі раз і ўзяў маладую гаспадзедоў 18 дзяўчыну, каторая, сабеваўся, была-б другой маткай для яго сірот. Але не туды тое! Маладая жонка драпанула ускорасьці з нейкім франтам, пакінуўшы мужу на памятку па себе дрэнную хваробу.

Праз гэта бедака з лепшай службы скінулі на горшую. Лячыцца не было за што, а тут ешчэ прыйшлося сваіх сіротак, каб не заразіц, аддаць да брата. Кідаўся гэтак нешчасны чэлавек, кідаўся, дый ня вытрываў: купіў за дзесятку у краме вітрыволю і атруціўся. У запісцы просіць бедак, каб за яго шчырую 18-ці гадавую службу, справілі яму пахавунак на магільніку.

К. Д.

М. Крайск, Вілейскаго павету, Віленскай губ. Нашэ мястэчка, Крайк, ляжыць у вельмі лоўкім мейсцы, на паўдарогі з Даўгінава у Мінск, і вельмі пекная панарама Крайска весяліць вока ужо на другой вярсце даеждж аючы да яго. Самае мястечка расцягнута досі доўга, бо ад двуклясовай школкі да почты 2 вярсты, і ляжіць над дужа шпаркай і пекнай рэчулкай, на каторай туж стаіць і млын на тры паставы. Есьць у нас цэрква, каторай летняй парой не ўбачыш за густымі і высокімі клёнамі і тополямі. Есьць тут пры цэркві і брама, пабудаваная у беларускім стылю, надпіс «Благословенъ градый во имя Господне» ужо блізка што сцерся, але на маей памяці можна было пазнаць ешчэ. Двухклясовая школка знаходзіцца далёка ад мястэчка, але дось у вяселым мейсцы. Тры гады таму пабудавалі ешчэ дом, гдзе манілася быць слесарня, сталярня, пераплётная і ешчэ нешта, але дось што да гэтаго часу нічога ня устроілі і Бог ведае, калі устрояць.

Што панядзелак у нас адбываецца кірмаш, але надта не пакваны, бо зраньня дык ешчэ сяк так, але пад вечэр дык хоць чарцей тапі у балоці гэткую зробяць багну, што не дай ты Боже.

Мешчанская управа ёсць, але ей не да гэтаго: надта каму галава ба-

Чаму не хаджу да Мікітавых?

Хочэце ведаць чаму я ня быў на вечарынцы у Мікітавых — гэта займе многа часу, але выбачайце.

Усе ведаеце, які я быў хлопец, як з вамі вучыўся. Не ганьбаваў сябраваць самной і Мікітоў Самусь, што ходзіць цяпер у блішчастых вакулярах. Бывала сойдземся і чуць не цалюткую ночку прагамоним. Болей за ўсё вялі гутарку пра жыцьцё паноў. Ведама-ж мой бацька ходзіць у шэрай сермяжцы, дык я умеў касіць, гараць, а як ужываць панску страву, у катору руку браць нож, а у катору відэлец — ня ведаў Але як трэба было мець дзела с панамі, хацеў перэняць іх навуку. Можэ з вас каторы скажэ, што я з імі вёў хэўру, каб хутчэй папасьці у панску бліду — не праўда. Ен быў хлопец добры, мяне лічыў, як мне здавалося, за раўню сабе, вось і жылі мы добра.

Адзін раз зазваў мяне Самусь да сябе у хату. Рады іншай німа: з аднэй вёскі, сябры Страх мяне бярэць: ня ведаю, гдзе сесьці, што гаварыць, а рукі хоць вазьмі і адсячы. Аж упарыўся увесь!

Праз колькі тыднёў я трохі прывык. Ужо наладжыўся з імі крыху весці гутарку, але неяк было брыдка, што мой бацька не пан. Калі загавораць пра земляробоў — чырванею, а калі, барані Божэ, на сустрэч нам гдзе бацька, ці маці, браткі вы мае! у той бок не гляджу, гатоў плакаць ад сораму! Брыдка, што я яго сын, што ён пастаянна чорны, не знае дэлікацтва, па просту гаворыць. Вам сьмешна, а тады ці паверыце, ніколі ня йшоў да Мікітавых вуліцай — баяўся сустрэцца с хлопцамі, што са мной пасьцілі валы: здаецца яны з мяне сьмеяліся Зустрэнецца ужо сівы дзед, зніме шапку: „дзень добры", -брыдка атказаць, толькі адвярнуся.

Скажу напраўдзі: любіў, што знімалі шапку, што паважалі, але часам нешта шэптала: „скора зрабіўся панам! а ці панскаго ты роду"? Як жэ? Колькі гадоў вучыўся, колькі адбыў экзаміноў, чытаю, як рэпу грызу, боты мае заўсягды блішчэць, на лбу дзьве гвезды, с панамі кампаную — пан ды ўсё!

Гаварылі да мяне бацька з маткай мала: мусі баяліся чэпаць вучонаго сына, а брата адвучыў ад гэтаго Адзін раз ён кажэ да мяне: „занясі, браце, міску матцы, што стаіць на зэдлі", а я як крыкну: „якая там, дурак, міска на зэдлі", і брат больш не адзываецца. Заве, бывала, маці снапы насіць, ці сена грэбці, адказваю: сонцэ мне твар спячэ, буду чырвоны, трэба чытаць". Вось гэткім парадкам перэсталі яны мяне чэпаць. Іншы раз і шкода глядзець, як яны аж падрываюцца ад працы, але німа адвагі памагчы: засьмяюць усе. Калі пан — пануй.

Слухайце далей, калі маеце ахвоту, ды не абрыдла. Завуць мяне Мікітавы ужо не Антось, прыбаўляюць і бацьку: Лаўрыноў. Як маслам па сэрцы! Умею і з Самусёвай сястрой — Мартай гукаць, але яна часта мыліла мне шыю, што часам праз абмылку скажу што па про ту і ня ўмею гаварыць паненкам кампліментоў. Прашу вучыць і усё дзякую. Мусі і за лаянку тагды дзякаваў

Паставяць, бывала, Мікітавы гарбату, паложаць табе лыжачку, відэлец, нож ды просяць. А я ужо абыйсціся па панску умею: усё дзякую. Потым памаленьку падыйду ды сяду на крэслі. Марта ужо падае цукер у цукерніцы, пернікі, ці што другое і усё просіць; дэлікатненька бяру апцужкамі, ці лыжачкай цукер, а потым усё па парадку. Мае вы даражэнькіе, сьмех цяпер думаць, а тады патрапляць мусіў. укусіш крышку перніка, лыжачкай сёрб гарбаты, дый пастав іш. Пахваліш здольнасць гаспадыні, пабаўтаеш лыжачкай, дый зноў сёрб. Трэба ўсё рабіць з выдзержкай: губай не ляпні, чхнеш — прапаў. Моўчкі і есці не пристала: падавай паненкам, калі ёсьць, вясёласьці. На сэрцы «сумна, брудна і гаскудна», а павінен дагадзіць. Драбней маку рассыпаешся, а яны лізнуць крыху і хоць сьпічакі гані ім пад кіпці! I дзіву даешся: гэткая малая патрэба да яды, а гладкіе...

Стаў прыглядацца — уселякі мае сваю гімору і у ядзе. Адзін пьець гарбату з адным кавалкам цукру, другі кідаець поўшклянкі, трэці бяз перніка і т. д. Я хлопец дасціпны, усё прымечу. Пачэкайце, думаю: вы мо робіцё гэтак, каб было харашэй? I я не адстануся! Стаў я рабіць во як: выпью шклянку халоднай гарбаты ды йшчэ у дне пакіну крышку на „цэрэмонію" А больш ужо ня ўпросяць, хоць іншы раз і хочэцца, але кажу: «дайце лепей грашыма», або, „лепі тры рублі", Прызнаюся, ва ўсім прызнаюся, бо цяпер ведаю, хто я, а тады быў блазнота Цяпер сьмешна, а тагды шалеў.

Раз Марта захацела пазнаёміць мяне с паненкамі. «Боязна, каб не чырванець за вас, бо паненкі ёмкіе», кажэ яна. «Здалею», адказаў. Я-ж ужо хоць куды, ганьбаваць ніхто ня будзе: маю парасон, зэгарак, нашу заўсягды папяровы каўнерыкі, на вусы і валасы маю «фікстуляр», на абезьвіх руках па доўгім кіпцю.

Вот гэткім парадкам зайшла у нас з Мартай хэўра. Думаў, што лепшаго сябры ніколі ня будзе: усё табе яна раскажэ, усяму навучыць. Але яна раз абазвала майго сябра «мужычы закалец». Што гэта значыць? Чаму „закалец", калі ён адну навуку скончыў з яе братамі, а яна, як кажуць, вучылася адну сераду у тыдні? Ледзьве згадаў, што гэта азначае: яго бацька гаротнік! I я «закалец», бо і мой бацька земляроб? „Скора зрабіўся панам, а ці панскаго роду, забыўся, як лапці цягаў?" — ужо голасна нешта загукала: «прыгледзься да жыцьця селян, прыслухайся да іх мовы!» I згадаў, усё я згадаў...

Пахваліў адзін раз я селян, што яны у нас старэнные, мала пьюць, нікому ня робяць крыўды — чуць с хаты ня выгнала Марта. Пайшла выкладаць іх праступкі — за галаву узяўся... Ен шапкі не знімаюць, хустку або спадніцу купяць як у яе. I пайшла, і пайшла... Асьмеяла, аплевала усё маё сьвятое, маё сэрцэ абкідала гразьзю, брудными нагамі патаптала мае думкі!..

А вы йшчэ пытаеце, чаму усё сяджу дома ды паглядаю у свае ваканцэ...

А Кал—н.

ліць, калі чый конь і угразьне— выцягне!

А дужа-б добра было каб хоць прайсці пехатному выбрукавалі тротуарчыкі, бо іначэй, чаго хавай Божэ, пагразнуць усе людзі!

Красоўскій.

Краслаука, Курляндск. губ. Адбылася тут вечарынка на каторай, паміж іншым была пастаўлена камэдзія „Міхалка“ па беларуску. Найбольш надабалася публіцы беларуская камэдзія каторую артысты аматары сыйгралі як найлепей. Увесь час, як ігралі беларускую камэдзію публіка гудзела, як пчолы у вульлю ад здаволеньня. Публікі на вечарынцы было больш чым магла саля стоўпіць, так што па двое сядзело на адным крэслі.

Краслаўка ляжыць на самай граніцы вітэбскай і курляндзкай губэрні. Народ тут жыве мешаны: латышы і беларусы, але мала хто с тутэйшых беларусоў чуў што аб беларускім нацыональным адраджэньні, дык вялікая заслуга тых людзей каторые уладзілі тут беларускае прэдстаўленьне, і вялікае „дзякуй“ ім за гэта ад усяго беларускаго народу.

Друйскі.

З усіх старон.

Адмова зарэгістраваньня беларускаго таварыства.

Пецербургскіе беларусы падалі уставу беларускаго таварыства „Наша Хата“, каторае мело мэту памагаць матэрьяльна і моральна незаможным беларусам, каторые жывуць у Пецербурзе. Асобнае прысутство аб справах аб таварыствах і хаўрусах не зарэгістравало гэтаго беларускаго таварыства.

БЭЛАРУСЫ у ПЕЦЯБУРЗЕ.

(*ад уласнаго карэспандэнта*).

27 сьнежня адбыўся вечэр усіх народоў, што жывуць у Расеі... Але-ж гэта была толькі рэклама «Вѣстника Знанія». І надта добра зрабілі тые народы, каторые не хацелі, каб паказам іхняй музыкі, танцоў, песьнёў рабіўбы нехта інтэрэс у сваю кішэню. Я надта паважаю за гэта гонар палякоў, каторые адмовіліся...

На бяду беларусоў, нейкі п. Гольтісон, саўсім не беларус, узяўся паставіць на гэтым вечэры беларускі аддзел, і сам з сваім хорам паказаць публіцы беларуску песьню. Ды як запеялі! Анічога беларускаго! Пеялі «Прыляцелі гусі», — дык ніякаго захвату душы, ніякай мовы (замест «цяпер», пеялі: «тяперь»); у канцы песьні так разыйшліся, так вяўкнулі, гэтак спаганілі яе, што ажно сорам стала... Гэты п. Гольтісон бытцым кампазытар і вось ён паперэбляў беларускіе мотывы так, што ва ўсіх песьнях у канцы вяўкалі.

Але як выйшоў п. Буйніцкі са сваімі танцорамі і селянамі-беларусамі дударом, цымбалістам і скрыпачом, — па простаму паварачываючыся, дык гэта адразу прынялі ўсе з захватам, — усе, хто там быў, ударылі ў ладонькі

А калі п. Буйніцкі з дачкой пашоў „Лявоніху“, а за ім чэрэда хлопцоў з дзеўчатамі, як пачалі прытупываць, падскаківаць, — дык уся публіка тысяч—восем народу, як ударыла у ладонькі, як закрычала «браво, браво, беларусы»... Хлопцы ешчэ ня скончылі лявоніху, а ім усё крычаць, што надта добра, надта міла і проста і пекна... Найбольш публіка біла браво беларусам за іх народную, натуральную прастату.

Пану Буйніцкаму паднясьлі лаўрсвы вянок с чырвонай стужкай і цэнны падарак у скрыначцы.

Ніколі і нігдзе не бачыў, каб гэтак што спадабалася панам пецярбурскім, як беларускіе танцы: мельнік, лявоніха, юрка, верабей. Лепш падабаліся, чым усе танцы другіх народоў. Дык, каб не п. Буйніцкі, п. Гольтісон пасадзіў-бы Беларусоў у такую лужыну, у якой яны ніразу не былі. П Буйніцкі „вывёз“, вырваўшыся бойка са сваімі хлопцамі на сцэну, куды глядзелі вочы каля васьмі тысяч народу. Потым публіка распытывалася п. Буйніцкаго—скуль і якіе гэта беларусы зьявіліся? бо раней іх нечуваць было!...

Халімон с пад Пушчы.

Адстаука Міністра.

Афіціальна паведомлена, што міністр ўнутрэнных спраў Макаров увальняецца у адстаўку і што на яго мейсцо назначэна чарнігоўскаго губэрнатара Маклакова. Змена міністроў у Расеі, асабліва міністроў ўнутрэнныя спраў, даўно ужо мае значэньне не перамены палітыкі, а перамены людзей. Найбольш пільна угледаючыся нельга прымеціць, чым напр. адрожнівалася палітыка Макарова, ад палітыкі Столыпіна, а палітыка апошняго—ад палітыкі Дурново. Розніца хіба звядзецца да чуць паментных адценкоў сілы, з якой праводзіў палітыку „успакаеньня“ той, або іншы міністр.

Ешчэ аб народных сельска-гаспадарскіх школах.

Як мы ужо пісалі, глаўнае упраўленьне сельскай-гаспадаркі і землеустройства выробіло праект сельска-гаспадарскіх школ для узрослых. Аснова праекту такая, што узрослые вучні, каторые перад тым скончылі народные школы, і працуюць на сваіх гаспадарках будуць карыстацца гэтымі школамі. Вучыцелі гэтых школ павінны адведываць вольным часам сваіх вучэнікоў, устраіваць для іх школьные экскурсіі, работы у школьнай гаспадарцы; на паказных палях. На гэты работы і на сельска-гаспадарскіе размовы будзе назначэн такі час, у каторы вучні будуць вольны ад работы у сваей гаспадарцы; 6 гадзін на тыдзень у летку і 12 зімой. Курсы гэтые будуць аднагодные, а то і двох гадавые.

Агульна-асьветные курсы для народных вучыцелеу.

Кіеўскі фрэбелеўскі інстытут устраівае летам 1913 году с 5 чэрвеня да 10 ліпня агульна-асьветные курсы для народных вучыцелёў. Заявы на учасьце у курсах трэба падаваць загладзя.

Реформа вучыцельскіх інстытутоу.

Дэпутаты розных фракцій падалі у Думу праект закону аб рэформе вучыцельскіх інстытутоў. Маюць пабольшыць курс навукі да 4 гадоў і заснаваць аддзелы: літэратурна-гістарычны, фізыко - матэматычны і прыродна-гістарычны. Апрача гэтаго, паводле праекту закону, будуць расшырэны некаторые курсы і заведзена навучаньне: законоў, гігіены, і аднэй з новых чужых моў. Вучні інстытутоў будуць мець права паступаць у універсытэт.

Зьезд правых прафэсароу.

На зьезд правых прафэсароў прыбыло 25 душ. Нацiональны клуб у каторым адбываўся зьезд, кожнаго дня браў за гэта па 50 рублёў. Прэдседацелем быў прафэсар Соколовскій. Зьезд, між іншым, высказаўся, што прычына універсытэцкіх бунтоў, гэта палітыка левых прафэсароў кадэтоў. Трэба, каб пры выборах прафэсароў давалі перэвагу рускім людзям, з вядомым палітычным адценкам. Вострa выступаў зьезд проці работы таварыств для дапамогі студэнтам і высказаўся за перастройку гэтых таварыств так, каб яны падлегалі універсытэцкай адміністрацii.

Увальняюць студэнтоу.

С пецербурскаго політэхнічнаго інстытуту уволънена 205 бяднейшых студэнтоў, каторые не заплацілі ў час за навуку. За гэта самае маюць увольніць 1,105 студэнтоў універсытэту.

Змены у міністэрствах.

Кажуць, што міністр асьветы, Кассо і Обер-Прокурор Св. Сыноду, Саблер, пакінуць свае пасады.

Одпуск Вялікаго Князя Міхаіла.

„Асведамiцельное бюро“ афіціальна паведамляе, што камандуючаго кавалергардзкім палком, Вялікаго Князя Міхаіла Александравіча увольне на ўодпуск на адзінаццаць месяцоў. Вялікаго Князя замесьцілі князем Долгорукавымъ.

Одпуск Вялікаго Князя Кірыла.

„Асвед. бюро“ паведамляе, што замест Вялікаго Князя Кірыла Володіміравіча камандзерам крэйсера „Олег“ пастаўлена капітана Зеленецкаго.

Увальненьне гімназістоу.

Міністр Кассо распарадзіўся увольніць усіх арэштаваных у Пецербурзе вучнёў гімназій, без права паступаць у іншые школы.

Адзін маскоўскі купец-багач аб весьціў ў газэтах, каб увольненые вучні і іх бацькі не сумавалі: ён бярэ на сябе даць усім увольненым вучням змогу акончыць навуку.

Злоужываньня на службі.

Пацягнута пад суд генерала Савіцкаго і палкоўнікоў Сырэвіча і Гальнбэка, абвінавачэных за злоўжываньне пры дастаўцы правіянту войску Заамурскаго краю.

Помач галадаючым.

Асыгнавана тургайскому губэрнатару 558 тысяч руб і семіпалацінскаму 35 тысяч руб. на дапамогу галадаючым.

Пошэсць на зайцах.

На Украйне прымецілі нейкую хваробу на зайцах. Трупы зайцоў дужа часта знаходзяць на палёх.

Хвароба Франца-Іозепа.

Прыходзяць весьці з Вены, сталіцы Аўстрыі, што Аўстрыяцкі цэсар Франц-Іозэп цяжка хворы, так што, як кажуць, усяго можна спадзевацца.

Што дзеецца у Адрыанопалі.

Уцікачы з Адрыанопаля расказываюць, што у Адрыанопалі бунт войска. Чатырох афіцэроў разстрэлялі. Часовае перэміраньне ваюючых старон дало спрамогу крыху спачыць жыхаром гораду, каторые у часе вайны перэбегалі з мейсца на мейсцэ. Многа мэчэтоў у Адрыанопалі зруйнавана. Голаду вялікаго німа, але хлеб выдаецца кавалачкамі, затое у вінаградніках пасуцца цэлые стады авец. Паміж туркоў духу німа. Кажуць, што расейскі консул хацеў выехаць, але яго не пусьціў камэндант крэпасці.

Баўгарскае войска мае добрае настраеньне. Пошэсць сціхла. Войска гатова ісці у бой, накормленае і цёпла адзетае. Грошы Баўгары на вайну маюць.

Вынік вайны.

Вайна, як відаць, будзе мець добры вынік для хрысьціянскаго насёленьня Малой Азіі. У Лондон прыйшлі звесткі, што у правінцыях с пануючым армянскім насёленьнем будзе заведзена аўтономія. Кіраваць аўтономнымі правінціямі будзе турэцкі генерал-губэрнатор і рада выбарных раднікоў. Рады гэтые будуць складацца с трох раднікоў, пасланых турэцкім насёленьнем гэтых правінцій, двох ад армян, двох ад курдоў і аднаго ад несторыянцоў. Апрача таго, у раду увойдуць: англіцкі рэзыдэнт і колькі англіцкіх раднікоў.

Ваенная здобыч Сэрбоу.

Сэрбскі урад афіціальна паведаміў што сэрбы у вайне с Турцией здабылі: 2.130,000 стрэльб, 40 мільёноў патроноў, 308 скарастрэльных гармат, 500,000 пар новай салдацкай адзежы. Апрача 13 гармат, усё аружжэ саўсім добрае.

Вымогі Індусоу.

З Лондона паведамляюць; што пасьля паманкі забіць віцэ-кара Індій Гардіна, адбыўся патаемны нацыональны Індускі конгрэс (зьезд), каторы абвесьціў сваю пастанову. Індусы хочуць, каб іх зраўнялі з англійцамі у правах гасударственнай службы, раздзялілі судоўную ўласць каб індусоў судзілі індускіе судьдзі, а англійцоў англіцкіе і каб ня мелі права займаць гасударственную службу тые англійцы, каторые радзіліся ня ў Індзіях.

Ваеннае настраеньне у Кітаі.

У заграніччные газэты пішуць с Кітаю, што у сталіцу Кітаю Пэкін, надходзяць звесткі са ўсіх канцоў гасударства аб дэмонстраціях і мітынгах, на каторых насёленьне вымагае вайны з Расеяй.

Рух гэты чуваць і ў самой сталіцы, дзе адбылося шмат мітынгоў. На поўначы глаўную ролю у дэмонстраціях іграе маладзеж, на поўдні ваенны рух проці Расеі мае характар бунту. У цэнтральных правінціях насёленьне абецае памагаць вайне харчамі і грашамі. Прэзыдэнт кітайскай рэспублікі проці вайны, ён лічыць дужа небаспечным крокам пачынаць вайну маладой кітайскай рэспубліцы, але ён ня здолее прыпыніць агульны народны рух. Дзеля гэтаго газэты мяркуюць, што такі Кітай пачне вайну з вясны. Цяпер багата кітайскаго войска ідзе у палуднёвую Монголію. З дня на дзень чэкаюць сутычак манголоў с кітайцамі у пагранічных правінціях.

Жарты.

Які сьвет вялікі.

— А што, кума, ці за Вітэбскам ужо другое каралеўства, ці ўсё йшчэ нашае?

— А хто ж яго ведае!.. Мабыць ужо другое!..

— Мой Янка кажэць, што ён чуць прыйшоў адтуль, як напіўся гарэлкі.

— Гм... Мабыць далёка?

— А-ах ей далёка! Казаў Янка цэлых сто вёрст.

— А-а а-а! Ну калі так, то можэ быць, што ўжо за Вітэбскам другое каралеўства,

— Не бярыся, можэ і другое!

— Езус-Марыя! Які сьвет вялікі!...— ўздыхнулі абезьве бабкі.

Згаварыліся.

— Ці бачыў, кум, караблі?

— І і-і, кум, я іх еў!

— Як еў... што ты еў?

— А карасі... ты-ж пытаў!

!!?

Не зразумеу.

— А што сват вязеш?

— А шчоты сваток!

— Я-ж цябе первей пытаў што ты вязеш, дык ты і скажы!

— Шчоты, кажу!

— Во дурэнь, дык дурэнь, на маё запытаньне не атказжэць, а пытаецца што я вязу!

— Ай, сваток, ну чаго ты сердзішся, я-ж кажу табе: што я вязу шчоты панскіе, па нашаму рахункі!

— А-а-а! Ну, калі так, то я дурэнь не зразумеў!

* * *

Стаяў парабак у клуні і адчыніў двое дзьвярэй, каб вецер яго прахалодзіў.

Прыйшоў пан і нясцерпеўшы ветру кажэ:—zamykaj!

Парабок паглядзеў, паглядзеў на свайго пана, а пасьля:

— Му-у-у,—замычэў па кароўему.

Рэдактар-Выдавец
А. Уласоу.

Знаходзячыеся над ведамам міністэрства торгу і промыслоў

ШЧОТАВОДНЫЕ КУРСЫ Н. І. і А. І. МОХОВЫХ

для мужчын і кабет. Вільня, Георгіеускі, 44.

Аткрыт прыём прашэньнёў. Пачатак навукі 1 лютаго. Плата 100 рублёў. Вучыць: Бугальтэрыі, тарговай арыфм., каррэспандэнц., каммэрція, законавед. чужые мовы; агульн. арыфм. Праграмы безплатна. Канцэлярыя атчынена ад 10 да 4 гадзіны дня.

Паступіла прызнаная Учэбн. Ком. Мін. Торг. і Промысл. кніга Н. МОХОВА: Бухгальтэрыя—малодшы клас. Тэор. і практ. Цэна 1 р. 50 кап.

Друкарня „Артель Печатнаго Дѣла“, Віленская 25, тэлеф. 199.